

UPPVIDINGE FÅGELKLUBB

informerar

Ansvarig utgivare och redaktör: Rolf Lilja

Hemsida: www.braas.se/uppvbird/

E-post: uppvidinge.fagel@braas.se

Klubbtidningen utkommer med två nummer per år. Den finns även att läsa på hemsidan under fliken Arkivet - Klubbtidningen

Våren 2014

Bidrag till tidningen skickas per E-post eller brev till Rolf Lilja, Sjösåsvägen 16, 360 42 BRAÅS

Nästa nummer kommer ut hösten 2014

Betraktelser från en naturtokig.

Mitten av april närmar sig och våren är i full fart. Många är de fåglar som redan återvänt och "mina" sädesärlor kom redan den 27 mars. Inte så tidigt egentligen men i fjol kom de först två veckor in i april. Fågelmattningen är fortsatt igång för det är många hungriga flyttfåglar som passar på att fylla energidepåerna innan de flyger vidare norrut. Denna regniga dag sitter jag och skriver rapporterna från årets örninventering. Jag har varit ovanligt ordentlig och gjort en hel del andra anteckningar. Det är riktigt trevligt att sitta och läsa mina tankar från ett par månader tillbaka i tiden. Jag får lite perspektiv på vad jag tycker om att fylla mitt liv med för att jag skall må bra i kropp och själ. Därför vill jag gärna dela med mig till er av mina betraktelser.

Slutet av februari:

Det första passet av örninventeringen har just avslutats. Fyra timmar med spaning är både spännande och fantasi-eggande. Tänk om just jag får se spel

flygande kungsörn! Men allt som timmarna gick insåg jag att det var inte min tur denna gång.

Vädret var bra, vinden likaså. Och visst var de synliga, bara inte där jag var.

Glädjande nog såg jag att tallen där fiskgjusen häckar varje år står kvar efter vinterns väder och boet verkar intakt. Det bådär gott för sommarens spaningar.

INNEHÅLLSFÖRTECNING	SIDA
<i>Betraktelser från en naturtokig</i>	1
<i>Årets Uppvidingefågel – röd glada</i>	3
<i>Vinterfåglar inpå knuten</i>	5
<i>Från styrelsen</i>	6
<i>Kungsörn, inventeringsrapport Uppvidinge kommun</i>	8
<i>Kris för fiskgjusen - extra inventering 2014</i>	12
<i>Exkursioner våren, sommaren och hösten 2014</i>	14
<i>Fågelklubbens årsmöte</i>	16

När passet var slut bytte jag plats. Våren är i antågande och många sträckande fåglar har syns på himlen. Tog en sväng till Sandsjön vid Slåttra för att se om där fanns något att upptäcka. Vid första anblicken såg det väldigt tomt och tyst ut. Men efter en liten stund upptäckte jag till min förtjusning en tran, två sångsvanar och fem tofsvipor. En stund senare lyfte en ormvråk och seglade stiltigt iväg på vindarna.

Tofsviporna bjöd på några aerobiska övningar och deras glada rop trängde genom vinden. Tranen trumpetade lite då och då som för att säga "kom hit, kom hit!" till sina vänner någonstans i luften och småfåglar lockade i skogsbrynet.

Något trött men mycket nöjd åkte jag hem med ett löfte till mig själv att åka tillbaka morgonen därpå. Vilket jag också gjorde. Det visade sig ha kommit fler tofsvipor, de var nu 13 till antalet. Tre grågäss lyfte efter nattens vila och kom på låg höjd rakt över mitt huvud.

Mitten av mars:

Letandet efter kungsörn fortsatte. För mig var det otroligt frustrerande när jag

vid ett tillfälle trodde mig se ett par lyfta och försvinna bort från mig. Avståndet var så stort att det inte gick att säga med bestämdhet vad det var. Samma dag var det många sträckande fåglar i luften och ormvråkarna visade sig i de friska vindarna. Vackra också de, men inte vad jag letade efter.

Slutet av mars:

Så kom sista helgen för årets inventering. Alla vi inblandade var på något vis övertygade om att örnarna finns här i Uppvidinge. Den stora frågan är var? Jag blev tilldelad en position och var där klockan 09.00 som bestämt. Tranorna trumpetade från en myr i närheten. Trastar sjöng, bofinkar kvittrade sin glada vårlåt. Ringduvor kom flygande och landade käckt i en torraka en bit från mig där de satt och gonade sig i morgonsolen.

Efter ett par timmar var det dags för lite fika med smörgås, ägg, kaffe och en näve russin. Som jag satt där och njöt fågelsången och maten filosoferade jag över vad det egentligen är som driver oss fågeltokiga att sitta timme ut och timme in i skogen och vänta på något så sällsynt skådat som kungsörn?

Svaret fick jag strax därpå, just som jag lyfte blicken från kaffekoppen. Två stora rovfåglar dök upp över en skogsbeklädd ås. Kunde det vara...? Kaffet fick vänta.

Upp med handkikaren och snabbt över till tubkikaren. Och visst var det vad jag och de andra ute i skogarna väntat på. Två vackra kungsörnar seglade över åsen. Jag hade förmånen att stå och titta på dem i 15 minuter när de gjorde precis det som kungsörnar gör vid den årstiden, spelflyger! Att beskriva upplevelsen är svårt men ordet magnifikt är känn nästan som en underdrift. Under

de fyra timmar jag var på platsen upplevde jag dem vid flera tillfällen under kortare perioder.

Svaret på frågan om drivkraften i att leta efter örnar är plötsligt lika givet som självklart. Jag har vid få tillfällen känt ett sådant lyckorus som just då och i kombination med alla andra upplevelser jag får i skog och mark är det helt enkelt så att naturen ger mig mer än jag någonsin kan uppleva och må bra av på annat vis.

Mitt tips till er i klubben är därför, passa på och gå ut och njut vårens ankomst allihop. För ni kommer väl ihåg hur gott det smakar med lite fika efter en stunds promenad och fågelspaning?

Hälsningar,
Barbro

Årets Uppvidingefågel

För tredje året presenterar Uppvidinge Fågelklubb en fågelart som vi ska hålla lite extra uppsikt på. Vi har i år valt att presentera en art som ännu inte ses så ofta, men som kan observeras i hela vårt verksamhetsområde. Den som blir 2014 års fågel i Uppvidinge är röd glada. Det är dessutom en art som är på uppgång. Från att för några år sedan mest observeras i Skåne har gladan spridit sig norrut. Vi hoppas med detta att få in många rapporter från medlemmarna. Bäst är om du själv rapporterar i Svalan, men i annat fall kontakta någon i styrelsen (se sista sidan). Det latinska namnet är *Milvus milvus* och kommer från grekiskan och betyder helt enkelt glada. En tämligen stor fågel, med större vingbredd än någon annan av våra rovfåglar, med undantag av kungs- eller havsörn.

Det ljusa huvudet, den roströda färgen och det ljusa partiet på vingens undersida är iögonfallande. Ett annat kännetecken är den vackert roströda, djupt kluvna stjärten. Gladan kretsar ofta på orörliga vingar, endast stjärten vrids ideligen åt sidorna. När fågeln skruvar sig upp till allt högre höjd, liksom flyter den uppåt på termikvindarna.

I allmänhet är gladan ganska tystlåten, men i samband med parningsflykt under våren låter den höra ett gällt, gnäggande skri. Under varma julidagar svävar också gladan på utbredda vingar, utstötande sitt klagande skri. Det finns många sägner om varför gladans skri är så klagande. I stora delar av Europa finns en legend om att gladan vägrade bära vatten när Gud skapade jorden. Som straff förbjöd då Gud gladan att ens komma i närheten av en sjö, flod eller bäck. Sen dess ropar gladan ständigt under den heta sommartiden. I Sverige har man en annan förklaring till gladans sorgsna läte. ”Om gladan eller qvidfågeln tror man”, skriver Gunnar Olof Hyllén-Cavallius, ”att hennes ben ruttna bort hvarje år i röt månaden. Därför flyger hon vid den tiden omkring och ger sig så ynkligt. Som vanligt var förr hade fåglarna ofta lokala namn. I Småland har gladan t.ex. kallats ormvråka och kvidfågel.

Gladan vill ha ett omväxlande, men mer skogs- än slättbetonat landskap med större sjöar. Till häckningsplats väljs helst gamla, högväxta skogsbestånd, oftast på en udde eller holme. Boet ligger ofta nära stammen högt upp i ett träd och liknar till det yttre ett vråkel eller större kråkbo. De två till fem äggen läggs vanligen i slutet av april eller början av maj. Honan ruvar ca 30 dagar men avlöses emellanåt av hanen. Äggen läggs med tre dagars mellanrum och

ruvningen börjar med första ägget.
Ungarna är flygga efter 50-55 dagar.

rige i en omfattning som saknar mot-
stycke sedan tillbakagången. Expansio-

nen tycks ha tagit
ett stort steg
framåt. Många
glador, framför-
allt ungfåglar,
flyttar söderut
under oktober
men allt fler stan-
nar i Skåne hela
vintern.

Åldersrekordet i
Sverige för glada
är en fågel som
trafikdödades vid
en ålder av 17 år
och 3 månader.

Den allra första
observationen för
Uppvidinge, som

rapporterats i Svalan, är en sträckande
fågel 3 augusti 2005 över Änghulta fly,
Lenhovda. De tre senaste åren har anta-
let rapporter ökat. Varje år görs tre-fyra
observationer under häckningstid. Vi
har även vetskap om att det görs obser-
vationer som inte rapporteras i Svalan.
Då gladan nu förflyttar sitt utbrednings-
område norrut finns det all anledning att
hålla utsikt. Går man igenom de rappor-
ter som ändå finns, känns det som om-
rådet runt Mörtelek, Sandsjön och ner
mot de öppna markerna i Mada är det
mest intressanta området i Uppvidinge.

Fågelklubben hoppas nu alla som ser en
röd glada i första hand rapporterar in
detta på Svalan. Om du inte vill använ-
da Svalan går det också bra att meddela
någon i styrelsen (se kontaktuppgifter
på sista sidan) eller till klubbens mail-
adress uppvidingefagel.se.

Gladan lever av döda eller skadade djur
och avfall men tar också smärre dägg-
djur, fåglar och fågelungar, fisk, grodor,
reptiler och olika slags insekter.

Under en period var den vackra rovfå-
geln på väg att försvinna ur den svenska
faunan och under 1970-talet återstod
endast ett 50-tal par. Projekt Glada star-
tades 1976 i Skåne och det blev ett
mycket lyckat WWF- projekt. Det var
en grupp forskare och ornitologer som
startade projektet. En viktig del av arbe-
tet bestod av inventeringar, skyddet av
boplatser och stödutfodring på vintern
med slaktavfall. Utfodringen resulterade
i att gladorna började övervintra i Skå-
ne. Knappt 40 år senare häckar minst 2
000 par glador i landet! Den röda gla-
dan trivs särskilt bra i Skånes omväx-
lande jordbrukslandskap. Stabila före-
komster finns nu också i Halland, Ble-
kinge och Småland. Det positiva är att
man år 2013 sett glador i mellersta Sve-

Vinterfåglar inpå knuten

Den nionde upplagan av SOF:s ”Vinterfåglar inpå knuten” lockade fler deltagare än något av de tidigare åren. Totalt kom det in ca 23 300 rapporter, vilket innebär en ökning med cirka 15 procent jämfört med de två senaste åren.

Jämfört med förra året ökade också antalet fåglar något. Av de 30 talrikaste arterna visade 18 en uppåtgående trend, medan 11 hade en nedåtgående och en rapporterades i exakt samma omfattning som förra året (räknat i genomsnittligt antal individer per rapport). Trots detta är det många rapportörer som noterat att de hade färre fåglar än normalt. Inte en enda meddelade det motsatta, men kanske är det så att ”hälsan tiger still”.

Inte oväntat toppar talgoxen listan för nionde året, men skillnaden gentemot nummer två, pilfinken, minskar sakta men säkert. Under de senaste fem åren har pilfinken närmast sig mer och mer. Om denna trend fortsätter, lär vi få se ett skifte i toppen inom några år.

Det som annars präglar denna vinter är att ovanligt många arter, som huvudsakligen flyttar ut ur landet, visar förhållandevis höga antal. Det gäller exempelvis koltrast och björktrast men även rödhake, ringduva och svarthätta.

Några så kallade invasionsarter uppträdde talrikare än vanligt. Det gällde framför allt sidensvans men även grönsiska och korsnäbbar. De sistnämnda är inte vanliga vid fågelmatningar, men detta år rapporterades såväl mindre korsnäbb som bändelkorsnäbb från flera platser. Deras talrikhet kan, liksom när det gäller grönsiskan, ha samband med att det rådde födobrist i Ryssland under sensommaren och hösten. Stora mängder korsnäbbar, grönsiskor och även större hackspettar utvandrade då via

Finland till Sverige och vidare söderut. Märkligt nog avspeglas denna utvandring inte i antalet större hackspettar i vår räkning.

För några arter fortsätter den tillbakagång som vi sett i flera år. Grönfinkarna lider fortfarande av parasitsjukdomen gulknopp. Även om utbrotten verkar vara mera lokala nu än tidigare. Andra arter på stadig tillbakagång är de båda mesarna entita och tallita. De har det tufft i dagens skogsbruk, och den bättre naturvårdshänsyn som många skogsbolag talar om har ännu inte gett någon positiv effekt på dessa. Även gråsparv och gulsparv har minskat stadigt, men båda dessa visar svaga uppgångar i årets siffror. Detta kan dock vara chimärer.

20-i-topp-listan

	art och antal (förra årets placering inom parentes)	procentuell förändring per rapport jämfört med 2013
1	Talgoxe (1) 157 484	-2
2	Pilfink (2) 140 062	+ 12
3	Blåmes (3) 102 980	-6
4	Gulsparv (4) 73 212	+ 4
5	Domherre (5) 71 621	+ 13
6	Koltrast (7) 53 383	+ 19
7	Grönfink (6) 44 646	- 3
8	Skata (8) 41 194	+ 7
9	Kaja (9) 30 098	+ 12
10	Gråsparv (10) 28 667	+ 8
11	Grönsiska (14) 23 335	+ 30
12	Nötväcka (12) 22 757	- 1
13	Sidensvans (20) 20 050	+ 91
14	Gråsiska (11) 18 143	- 15
15	St hackspett (15) 14 740	+ 1
16	Entita (16) 14 544	- 10
17	Bergfink (13) 14 355	- 34
18	Bofink (19) 13 206	- 2
19	Nötskrika (17) 13 177	- 11
20	Steglits (22) 11 238	+ 12

Det har visat sig att en del tar fel på gråsparv och pilfink och rapporterar gråsparv när det i själva verket är pilfink som besökt deras matning.

När det gäller gulspårven visade en preliminär sammanställning i slutet av räkningshelgen på ett fortsatt ras. Återigen misstänks att betningsmedel från jordbruket kan vara boven bakom minskningen. Det är inte bara pollinatörer som humlor och bin som kanske påverkas negativt av neonikotinoider. Förra året var det 50 år sedan Rachel Carsons bok *Tyst vår* publicerades. Den blev en väckarklocka när det gällde bruket av jordbruksgifter som DDT och kvicksilverpreparat. Nu är en ny biocidkatastrof under uppsegling i form av bruket av s.k. neonikotinoider. Dessa ämnen används mot skadeinsekter och har visat sig vara mycket giftiga även mot bin. Nu pekar allt fler resultat på att ämnens effekter inte stannar vid detta: Även fåglar och andra djur drabbas. Bl a gulspårven matar sina ungar med insektslarver främst under

den tid då åkrarna sprutas med bekämpningsmedel. Men precis som på 1960-talet vill jordbruks- och kemiföretagen

fortsätta använda medlen. Precis som då har dessa gifter också introducerats utan att några riktigt genomträngande forskningsstudier genomförts. Precis som då krävs också nu extrema bevis för att medlen ska stoppas. Frågan är om världssamfundet inte lärt sig något av miss-tagen.

Tyvärr måste vi nu konstatera att vi idag bara har ungefär hälften så många gulspårvar som när räkningen startade 2006.

Från styrelsen

Sammanfattning av Uppvidinge fågelklubbs skrivelser under 2013 och fram till och med årsmötet 2014.

26 februari: *Remissvar till Energimyndigheten gällande uppdatering av riksintresseområden för vindbruk i östra Kronobergs län, remissomgång 1.* UFK yrkade på en förändring av utformningen av riksintresseområdena för vindbruk så att två föreslagna områden med höga naturvärden i Uppvidinge skulle undantäckas från att utpekas som riksintresse, samt att samtliga naturreservat skulle undantäckas.

30 april: *Yttrande i samband med samråd för Billyvind AB:s, Vindkraft-projekt Mörtelek.* Efter en samlad bedömning yrkade UFK på att det aktuella exploateringsområdet skall undantas från vindkraft p.g.a. höga naturvärden, att Uppvidinge kommuns översiktsplan pekat ut området som olämpligt för vindkraft, samt eftersom området inte tillhör ett riksintresseområde för vindbruk.

22 maj: *Yttrande i samband med samråd för Vindpark Älmedal, Uppvidinge kommun, Kronobergs län.* UFK yrkade på att Miljöprövningsdelegationen skulle göra en samlad bedömning av de planerade vindparkerna kring Horshaga fly så att denna viktiga fågel-lokal inte riskerar att helt omslutas av vindkraftverk. Vi föreslog också ytterligare ornitologiska och hydrologiska inventeringar utöver de som presenterats i samrådsunderlaget.

27 september: *Synpunkter på samrådsunderlag för GreenExtreme AB:s Vindpark Mörtelek, Uppvidinge kommun, inför samrådsmöte med allmänheten i Åseda 2013-10-03.* UFK hade inför samrådsmötet synpunkter på hur de ornitologiska och hydrologiska utredningarna borde utföras, samt yrkade på att Sandsjön bör omfattas av en skyddszon om 1 000 m.

29 oktober: *Remissvar till Energimyndigheten gällande uppdatering av riksintresseområden för vindbruk i östra Kronobergs län, remissomgång 2.* Ett av de två områden som UFK i sitt remissvar i första remissomgången yrkade undantag för ströks inför andra remiss-

omgången och samtliga naturreservat undantogs. Energimyndigheten föreslog istället att det befintliga riksintresseområdet för vindbruk i Uppvidinge permanentas, vilket UFK argumenterade mot eftersom flera känsliga fågellokaler och naturreservat ryms inom området.

30 oktober: *Synpunkter efter samråd med allmänheten inför tillståndsprövningen av GreenExtreme AB:s Vindpark Mörtelek, Uppvidinge kommun, Åseda 2013-10-03.* Efter samrådsmötet med GreenExtreme där Barbro Loborg och Love Eriksen representerade UFK insändes återigen samma synpunkter som inför samrådsmötet till GreenExtreme, nu med tillägget att revblodrot (*Potentilla anglica*), vilken har sin enda svenska förekomst i området, och måste visas hänsyn vid en eventuell exploatering.

18 november: *Yttrande över förslag till utökning av naturreservatet Storasjöområdet i Uppvidinge kommun.* UFK yrkade i sitt yttrande till Länsstyrelsen Kronoberg bl.a. på att de delar av reservatet där skogsbruk idag tillåts skall omvandlas till delar där skogsbruk ej tillåts, att det faktum att Storasjöområdet pekats ut som ett s.k. ”tyst område” skall tillvaratas i reservatsföreskrifterna, samt att jakt inom reservatet skall begränsas till skyddsjakt.

27 november: Länsstyrelsen Kronoberg beslutar om utvidgning av Storasjöområdets naturreservat. UFK:s synpunkter blir ej inskrivna i skötselplanen.

12 december: Energimyndighetens beslut om revidering av riksintresseområden för vindbruk landade för Uppvi-

dinges del i att det tidigare riksintresseområdet i kommunens norra del permanentas med undantag för de områden som idag är naturreservat, samt att ett mindre område söder om Sävsjöström blir nytt riksintresseområde för vindbruk. Övriga föreslagna områden ströks.

2014

10 januari: *Yttrande i samband med tillståndprövning av Vindpark Horshaga, Uppvidinge kommun, Kronobergs län.* UFK yrkade på att Miljöprövningsdelegationen skulle göra en samlad bedömning av de planerade vindparkerna kring Horshaga fly så att denna viktiga fågellokal inte riskerar att helt omslutas av vindkraftverk.

10 januari: *Yttrande i samband med tillståndprövning av Vindbruksanläggning Rosenholm, Uppvidinge kommun, Kronobergs län.* UFK yrkade på att Miljöprövningsdelegationen skulle göra en samlad bedömning av de planerade vindparkerna kring Horshaga fly så att denna viktiga fågellokal inte riskerar att helt omslutas av vindkraftverk.

4 februari: *Yttrande med anledning av Sveaskog AB:s avverkningsanmälningar på fastigheten Åhult 1:16, Uppvidinge kommun, Kronobergs län.* UFK föreslog att tre avverkningsanmälda objekt med höga naturvärden eller potential att få höga naturvärden skulle undantas från avverkning och istället bli en del av naturreservatet Stocksmyr-Brännan till vilket de gränsar.

10 mars: Skogsstyrelsen beslutar om ett hänsynsföreläggande mot Sveaskog

AB:s planerade avverkning på Åhult 1:16 där det framgår att inga aspar eller äldre lövträd får avverkas.

Kungsörn, inventeringsrapport Uppvidinge kommun

(Detta är ett utdrag, som behandlar Uppvidinge kommun, ur en kommande artikel i Milvus. För den som är intresserad kommer där en totalredovisning av hela Kronobergs län).

2013 var KOF ansvarigt för kungsörnsinventeringen i Kronobergs län. Året startade i motvind. Vintern 2013 blev ovanligt seg med tjockt snötäcke och frusna sjöar långt in i april. Under sommaren noterades historiskt dåliga häckresultat över hela Sverige. I Kronoberg kom inte en enda kungsörnsunge på vingarna. Som sur grädde på det beska moset landade dessutom regeringens nya rovdjursproposition som öppnade upp för kraftigt begränsade bestånd och skydds jakt på kungsörn. Glädjande var däremot engagemanget bland länets fågelskådare. Dessutom finns indikationer på att arten möjligen flyttar fram positionerna i Uppvidinge.

Bakgrund

Förvaltningsmässigt tillhör kungsörn de fem stora rovdjuren tillsammans med varg, björn, lo och järv. Gruppen har i Sverige fått en särställning eftersom den anses kapabel att angripa boskap och utmana ekonomiska intressen. Parallellt är de fem arterna hotade med låga bestånd. Via EUs habitatsdirektiv har Sverige förbundit sig att trygga arternas fortsatta existens inom landets gränser. Därför inventeras de regelbundet på

uppdrag av nationella och regionala myndigheter. Fram till och med 2012 har de lokala räkningarna skett i regi av Länsstyrelsen Kronoberg. Från och med 2013 övergick uppdraget till Kronobergs Ornitologiska Förening.

Inventering

Under 2013 var uppdraget från Länsstyrelsen att söka efter kungsörn över så stora ytor av Kronobergs län som möjligt. Sammantaget har föreningsmedlemmar bidragit med imponerande 628 inventeringstimmar. Uppvidinge kommun lyckades mobilisera elva deltagare som tillsammans avverkade 246,5 inventeringstimmar.

möjligheterna att finna boplatser och häckningar.

Inventeringspunkterna har till stor del utsetts ut av kungsörnsgruppens kommunansvariga. Valet har framför allt fallit på höjder, hyggen, vindfällor och myrar med vidsträckt utsikt. Inventeringspassen har pågått i fyra timmar med start 09.00 och slut 13.00. Vid några tillfällen har snöfall eller dimma inneburit tidigare uppbrott.

Väderlek

Vädret visade sig som väntat ha stor påverkan på inventeringsresultatet. Som tidigare påpekats höll vintern i sig ovan

Kungsörn. Foto: Anders Helberg

Genomförande

Årets kungsörnsinventering har haft tonvikt på perioden februari-mars då fåglarna spelflyger. Tanken var att lokalisera aktiva revir och därigenom öka

ligt länge under den gångna säsongen. Det betydde inte bara låg fågelaktivitet i största allmänhet utan också att flera lämpliga inventeringspunkter förblev

oåtkomliga tack vare oframkomliga vägar och mycket snö.

I så stor utsträckning som möjligt har inventeringstillfällena förlagts till dagar med klart och soligt väder och måttlig till frisk vind. Under sådana förutsättningar är örnarna benägna att spelflyga eller patrullera sitt revir.

Kungsörnen spelflyger under februari-mars, vilket innebär att den optimala inventeringstiden är begränsad och helgerna ännu färre.

När det gäller väderleken så är den allmänna känslan att vi haft lite otur i år, särskilt jämfört med 2012 då vädermakterna stod oss bi. Vid flera tillfällen blev lovande prognoser till motsatsen.

Under vårvinterns kungsörnsinventering noterades arten sammanlagt vid drygt 20 tillfällen. Vid samtliga observations-tillfällen rådde klart väder med god sikt. Däremot var vindarna i flertal fall milda eller måttliga med endast 1-3 m/s, medan den högsta vindhastigheten som noterades i samband med någon kungsörnsobservation stannade vid relativt

blygsamma 5-6 m/s.

Den i särklass bästa dagen, 3:e mars, bjöd på sol, nära nog molnfri himmel, +- 0 grader och vindar på 2-6 m/s. Under det aktuella datumet gjordes hälften av det totala antalet örnobservationer i Uppvidinge.

Vid fem inventeringstillfällen rådde antingen snöfall, stark vind eller dåligt sikt. Då sågs ej heller några örnar.

Bakgrund

Uppvidinge har på kort tid utvecklats till Kronobergs kärnområde för kungsörn och är därför särskilt viktigt. Beståndet är alltså litet, men rymmer sedan några år tillbaka flera aktiva kungsörnsrevir. Föryngringar har skett och ungfåglar tycks sprida sig till nya områden i omgivningarna. Även i framtiden kan nya etableringar förväntas utgå från trakten, åtminstone ifall häckningarna lyckas och fåglarna får vara i fred.

Uppvidinges särställning beror rimligen på tillgången på föda och lämpliga häcklokaler. Landskapsmosaikens rym-

mer gott om myrar, stora vindfällor och hyggen liksom glest befolkade skogsområden.

Parallellt med goda yttre förutsättningar planeras stora vindkraftspar-

Kungsörn. Foto: Anders Helberg

ker i kommunen. Planerna kan komma att äventyra det nuvarande kungsörnsbeståndet och möjligheterna till kommande nyetableringar.

Under 2012 genomfördes minst två kungsörnshäckningar i Uppvidinge. Det ena boet lokaliserades. Vid detta fick paret ut minst en, förmodligen två flygga ungar. I det andra besatta reviret noterades fram emot sensommaren två flygga ungar, vilket starkt indikerar att häckningen lyckats även här.

Inventeringen 2013

2013 genomfördes två separata kungsörnsinventeringar i Uppvidinge. Vinterinventeringen omfattade totalt 128 inventeringstimmar och fem samordnade inventeringstillfällen mellan 17 februari-23 mars. Utöver dessa genomfördes inventering av enstaka observatörer vid åtta tillfällen mellan 15 februari-14 april. Totalt deltog elva inventerare under vinterinventeringen. Under sommarinventeringen genomfördes totalt sju samordnade inventeringstillfällen under perioden 18 juli-11 augusti. Dessa omfattade totalt 118,5 inventeringstimmar och genomfördes samordnat med konsultföretaget Ecocom AB.

Under året skedde även uppföljning av de båda revir där två lyckade häckningar genomfördes 2012. Vid *revir nummer 1* var den kända boplatsen besatt under våren. Båda fåglarna fanns på plats och färskva kvistar i boet fick oss att hoppas på en ny häckning. Tyvärr blev det inte så. I maj gjordes den sista örnsobservationen i närheten av boet. Under sommaren verifierades också våra farhågor. Boet stod tomt och övergivet och sedan dess har inga kungsörnsobservationer skett i området.

Även *revir 2* visade negativt resultat. Endast en yngre fågel observerades tillfälligt i området. Däremot resulterade årets örnsinventering i upptäckten av två nya aktiva kungsörnsrevir jämfört med 2012. Det ena, *revir 3*, ligger mittemellan *revir 1* och *revir 2*. Till kungsörnsgruppen har det dessutom kommit in andrahandsuppgifter från 2010 då två äldre kungsörnar och en nyligen flygg unge observerades i området. Det andra nyupptäckta reviret, *revir 4*, finns på ömse sidor om gränsen till Kalmar län. Om det även rymmer ett bo och vad det i så fall ligger är alltså okänt.

Utöver de tre aktiva kungsörnsreviren gjordes även observationer som möjligen kan tyda på ytterligare två revir i Uppvidinge. Dessutom finns ströobservationer under häckningstid från ytterligare några platser.

I samband med kungsörnsinventerandet gjordes även flera andra spännande fågelobservationer. Vid Skäraskog upptäcktes en hökuggla. Havsörn, tjäder och större korsnäbb sågs också vid ett flertal tillfällen och häckning av nötkråka konstaterades.

Resultat för Uppvidinge kommun

Ingen lyckad häckning. Ett besatt revir med känd bolokal. Två besatta revir med okänd bolokal.

Diskussion

Under 2013 tog kungsörnen ett steg tillbaka i Kronobergs län. Inga häckningar eller häckningsförsök noterades. Däremot bekräftades tre aktiva revir i Uppvidinge kommun. Flera intressanta observationer i Uppvidinge kommun indikerar dessutom att det kan finnas ytterligare revir i trakten.

Det finns flera tänkbara förklaringar till att resultatet blev sämre 2013 jämfört med tidigare år. Rent generellt är det välkänt att kungsörn kan hoppa över häckningar under år med dålig födotillgång. 2013 har till exempel varit ett mycket dåligt gnagarår. Vädret har dessutom varit extremt med en mycket lång och kylig vinter, följt av långa perioder med värme och torka. Inventeringsförhållande har också varit besvärliga med disigt väder och/eller snöfall istället för klar himmel och måttlig till frisk vind som är en förutsättning för spelflygande kungsörnar.

Tack!

KOF vill härmed rikta ett stort och innerligt tack till alla som heroiskt ställt upp på kungsörnsinventeringen 2013 och i många fall stått och frusit under långa och händelselösa timmar.

Uppvidinge kommun: Rolf Lilja, Jonny Svensson, Göran Carlsson, Barbro Loborg, Marianne Arfvidsson, Jon Lennström, Mikael Persson, Therese Petersson, Per Ekerholm, Love Eriksen och Roger Jönsson. Rolf Lilja var kommunansvarig.

/Mikael Persson och Rolf Lilja

Kris för fiskgjusen – Extra inventering 2014!

Förra året var fiskgjuse riksinventeringsart. Många av oss har haft känslan att arten - liksom många andra sjöfåglar - minskat markant under senare år. Knappast någon var ändå förberedd på att resultatet skulle bli

så dåligt och att så många välkända fiskgjuselokaler skulle stå tomma.

Läget är skarpt! Fiskgjusens bestånd i Kronobergs län anses vara av internationell betydelse, vilket innebär ett särskilt ansvar för artens överlevnad.

Under 2001 års riksinventering noterades 175 häckande par i Kronobergs län. 2013 bokfördes bara 66 häckande fiskgjusepar. ***Minskningen med tvåtredjedelar är häpnadsväckande stor och mycket oroande.*** Eller som en fågelskådare uttryckte det, detta är inte en katastrof, utan värre än så!

För Uppvidinge kommun uppskattades beståndet 2001 till 10 par. 2013 bokfördes bara 3 häckande fiskgjusepar.

Tecken tyder även på att flera andra sjöfågelarter minskar, vilket föranleder misstankar om att tillbakagången kan ha att göra med förändringar i våra sjöar.

På tolv år tycks det alltså som om beståndet i Kronobergs län minskat med nästan två tredjedelar. Siffrorna är så pass alarmerande att KOF manar till en ***extra fiskgjuseinventering under 2014*** för att få klarhet i om fjorårets dystra häckningssiffror återspeglar verkligheten eller var en frukt av ett osedvanligt dåligt år för fiskgjuse.

Vi uppmanar härmed alla fågel- och naturintresserade att vara med i inventeringen. Boka gärna en eller flera sjöar genom Rolf Lilja (kontaktuppgifter nedan).

I samband med inventeringen genomför du tre besök under vår och sommar där du noterar följande:

- Antal observerade fiskgjusar. Om det verkar vara aktiva revir vid din sjö eller om det bara rör sig om födosökande fåglar.
- För att beståndsuppskattningar ska kunna göras, är det viktigt att du också letar efter aktiva bon. Med aktiva bon menas att du ser 1-2 fiskgjusar vid ett bo under häckningsperioden.

Rapportera även om du ser ungar i boet.

- Utöver dessa kriterier är det önskvärt att vi samlar in så precisa häckningsindicer som möjligt - detta för att vi ska kunna göra en så korrekt beståndsbedömning som möjligt. Ange därför gärna om hona ruvar boet eller om du under häckningstid ser någon gjuse som flyger med fisk till boet.
- Fiskgjusens bo är i regel relativt lätt att upptäcka och ligger ofta i toppen av ett träd intill någon sjöstrand. Bon

av fiskgjuse kan också finnas i skogsmark. Riktningen varifrån gjusarna hörs varna, ger vägledning om boets riktning. Även om du inte hittar boet, indikerar en varnande gjuse att bo finns i närheten.

- Var också uppmärksam på fiskande gjusar under sommaren. Notera vilket håll fågeln flyger med den fångade fisken. Efter att gjusen cirklat en stund med sitt byte, drar den nästan alltid iväg med fångsten till sitt bo.

Faddersjöar:

- Vi vill också uppmana så många som möjligt att boka en eller flera faddersjöar. Det innebär att du följer en viss sjö och ansvarar för att observationer under besöken rapporteras. På så sätt blir det lättare att undvika dubbelinventerande.
- Att stå som faddervärd för en sjö

innebär att du gör minst ett besök (helst fler!) på den aktuella platsen under häckningstid och noterar om det finns fiskgjuse och/eller fiskgju-sebo. Eller om arten saknas - även negativ information är viktig!

- De som har en faddersjö noterar med fördel även förekomsten av andra sjöfåglar. Storlom är annan art med internationellt betydelsefulla bestånd hos oss. Misstankar finns om att arten under det senaste årtiondet minskat i Kronobergs län till följd av

att humus spolats ut i sjöarna och förändrat siktförhållande och närings-sammansättning. I och med fiskgju-seinventeringen får vi alltså ett utmärkt tillfälle att även kolla upp aktuell status för storlom, storskrake, knipa, havstrut, gråtrut, fiskmås, fisktärna, drillsnäppa med flera.

- Rapportera gärna om arterna finns eller saknas i din faddersjö och notera även om till exempel fåglarna häckar eller har revir i området eller bara födosöker eller rastar.

För anmälan och mer info, kontakta:
Rolf Lilja på mail
rolf.lilja.braas@telia.com eller tfn
0733-107595, 0474-307 16.

/Kronobergs Ornitologiska Förening, Fågelskyddskommittén, Mikael Persson och Rolf Lilja.

Exkursioner våren, sommaren och hösten 2014

Lördag 3 maj kl. 15.00 – Söndag 4 maj kl. 15.00:
Fågelskådningens dygn vid Södresjö

Vi återupprepar fjolårets succé ”Fågelskådningens dygn vid Södresjö” Tanken med denna programpunkt är att vi kommer att vara på plats i tornet under dygnets alla 24 timmar. Enda skillnaden från förra året är att vi denna gång startar på lördagen kl. 15.00 och avslutar på söndagen kl. 15.00. Du kan när som helst göra ett besök. Tänk dig att under eftermiddag och kväll tyst och rofyllt få uppleva hur fågelsången sakta avtar och

se nymånens skära som speglar sig i vattenytan. Tittar vi noga mot sjön i skymningsljuset kanske vi nu får uppleva hur arenan övertas av fladder-mössen. Kanske vill du uppleva en natt med möjlighet att få lyssna till ugglornas lite kusliga läten. Ska det möjligen bli just denna natt som vi får höra dvärgbeckasin, småfläckig sumphöna eller någon annan exklusiv fågel. Du kanske föredrar grynings-timmarna i förhoppning att få höra sparvuggla, få vara med om rödhakens första, lite trevande sång innan fågelkören exploderar i toner.

Tag gärna med fika samt kikare och guidernas tubkikare står också till ert förfogande.

Samling fågeltornet vid Södresjö (följ skyltning från vägen Lenhovda-Älghult).

Kontaktperson: **Rolf Lilja 0733-10 75 95**

Söndag 18 maj kl. 15.00-18.00:
Flöjtande toner över slätterängar

Vi besöker naturreservatet Skäraskog och vandrar genom ängar och hagar bland blommor, fåglar och fjärilar. Vi kommer att följa den markerade gångstigen. Tag gärna med fika samt kikare. Samling vid reservatets parkering, skyltning från vägen Lenhovda-Älghult.

Kontaktperson: **Göran Carlsson 070-23 21 235**

Torsdag 5 juni kl. 21.00–24.00
Nattskärrekväll.

När mörkret har sänkt sig ger vi oss ut för att lyssna efter nattskärar. Tag

med fika, kikare, myggmedel. Tänk på att det kan bli kyligt framåt natten. Samling parkeringen vid Höneström. Från Älghult mot Alsterfors, därefter mot Höneskruv.

Kontaktperson: **Göran Carlsson**
070-23 21 235

Lördag 14 juni kl. 10.00–12.00
Bland blommor och bin – Exkursion i naturreservatet Libbhults ängar.

Detta är en exkursion som anordnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län

Naturvandring med humlor, bin och andra insekter. Vad är skillnaden på en humla? Var bygger vildbiet bo? Varför finns det så få klarröda blommor? Följ med så får du veta Samling på reservatets parkeringsplats. Från väg 31 mellan Lenhovda och Vetlanda, tag av vid norra avfarten i Norrhult, där skyltning finns mot naturreservatet. Ta gärna med håv, fika och en flora. Vid flera dagar med ihållande regn måste exkursionen tyvärr ställas in, information om detta ges på

www.lansstyrelsen.se/kronoberg.
Kontaktperson: **Erik Sjödin 010-223 73 18, 073-65 56 60**

Torsdag 26 juni kl. 17.30–18.30
Fältgentian, vacker och ovanlig - Exkursion i Våraskruvs naturreservatet.

Detta är en exkursion som anordnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län

Naturvandring till en fyndlokal för en av länets ovanligaste och vackraste blommor, fältgentianan.

Samling på reservatets parkeringsplats. Kör mot Älghult från Lenhovda och sväng vänster skyltat mot Våraskruvs naturreservat efter ca 10 km. Tag gärna med egen flora. Vid ihållande regn måste exkursionen tyvärr ställas in, information om detta ges på www.lansstyrelsen.se/kronoberg.

Kontaktperson: **Per Ekerholm 010-223 77 13**

Fredag 3 oktober till söndag 5 oktober
Falsterboresa.

Vi åker på fredagskvällen och enligt planerna ska vi försöka få inkvartering på kursgården i Höllviken. Hur programmet läggs upp på plats är ännu ej bestämt. Vi kommer som vanligt att via inlandslokaler dra oss hemåt under söndagen.

Kontaktperson: **Jan Alldén 070-30 37 138**

Sista anmälningssdag 1 september 2014 (till ovanstående tel.nr) då du även får mer uppgifter ang. avresetid, program m m

Ibland händer det att en exkursion måste ställas in på grund av extremt dåligt väder eller någon annan oförutsägbar händelse. Om du blir osäker angående någon aktivitet tag kontakt med ansvarig ledare. Vi kommer dessutom att meddela ev ändringar på vår hemsida www.uppvidingefagel.se

Fågelklubbens årsmöte

Fågelklubbens 28:e årsmöte hölls den 16 februari 2014 i PRO-lokalen, Lenhovda inför 20 deltagande medlemmar. Göran Carlsson valdes till ny ordförande i klubben då Jan Alldén avböjt omval. Jan har varit med och arbetat i styrelsen ända sen klubben bildades, först som sekreterare och sedan år 2007 som ordförande. Som ett stort tack för allt det arbete Jan lagt ner avtackades han med present och blommor. Som ny styrelseledamot invaldes Love Eriksen. Därefter bjöd fågelklubben på fika och som avslutning berättade Daniel Bengtsson till bilder under ämnet ”Vindkraft ur SOF-perspektiv”. Daniel jobbar deltid med dessa frågor hos Sveriges Ornitologiska Förening.

Jan avtackas med present. Foto: Marianne Arfvidsson

Uppvidinge Fågelklubb

Sjösåsvägen 16, 360 42 BRAÅS

STYRELSE

Ordförande: Göran Carlsson

Ringvägen 14, 360 75 ALSTERMO

E-post: goran.elisabeth@telia.com

Tfn 0481-615 33 Mob 070-2321235

Vice ordförande: Love Eriksen

Bihult 1, 360 73 LENHOVDA

E-post: love.eriksen@hek.lu.se

Mob 073-1825031

Sekreterare: Rolf Lilja

Sjösåsvägen 16, 360 42 BRAÅS

E-post: rolf.lilja.braas@telia.com

Tfn 0474-307 16 Mob 0733-107595

Kassör: Jonny Svensson

Nålgatan 5, 360 70 ÅSEDA

E-post: jonny.svensson@netatonce.net

Tfn 0474-715 25 Mob 076-1063668

Ledamot: Marianne Arfvidsson

Lejens väg 24, 360 42 BRAÅS

E-post: marianne@kronobergare.se

Tfn 0474-304 63 Mob 070-2705503

Ledamot: Torbjörn Gustafsson

Åmatorp Jogård, 360 73 LENHOVDA

E-post: tg@globalnet.net

Tfn 0474-240 45 Mob 010-4716157

Ledamot: Barbro Loborg

Ekhorva Skola, 360 70 ÅSEDA

E-post: loborg@gmail.com

Mob 070-6662703

REVISOR

Lars Wähämäki, Åsedavägen 11, 360 76 ÄLGHULT

MEDLEMSAVGIFT 2014

Över 20 år 50:- Under 20 år 10:-

Familjemedlemmar 10:-

Vårt bankgironr är 5649-6755